

Lösningar till Matematisk analys IV, 120109

1. a) Den generaliserade integralen $\int_1^\infty f(x) dx$ där $f(x) = \frac{\cos(\sin x)}{x}$:

Den generaliserade integralen här är generaliserad enbart genom att övre integrationsgränsen är ∞ . Eftersom $\sin x \in [-1, 1]$ för alla $x \in \mathbf{R}$ och $\cos u \geq \cos 1 > 0$ för alla $u \in [-1, 1]$ är $\cos(\sin x) \geq \cos 1 > 0$ för alla reella tal x . Den generaliserade integralen $\int_1^\infty f(x) dx$ här är alltså en positiv integral. Den visade olikheten visar också att $f(x) \geq \frac{\cos 1}{x}$ för alla $x \geq 1$ och eftersom $\int_1^\infty \frac{1}{x} dx$ är en divergent positiv generaliserad standardintegral är $\int_1^\infty f(x) dx$ divergent enligt ett jämförelsekriterium för positiva integraler.

Den generaliserade integralen $\int_1^\infty f(x) dx$ där $f(x) = \frac{\sin(\cos x)}{x}$:

Den generaliserade integralen här är generaliserad enbart genom att övre integrationsgränsen är ∞ . Funktionen $\sin(\cos x)$ är positiv i de intervall där $\cos x$ är positiv och negativ i de intervall där $\cos x$ är negativ, dvs positiv i intervallen $[\frac{\pi}{2} + (k-1)\pi, \frac{\pi}{2} + k\pi]$ för jämna heltal k och negativ i intervallen $[\frac{\pi}{2} + (k-1)\pi, \frac{\pi}{2} + k\pi]$ för udda heltal k . Integralerna av den här givna funktionen $f(x)$ över intervallen $[\frac{\pi}{2} + (k-1)\pi, \frac{\pi}{2} + k\pi]$ för $k = 1, 2, \dots$, intervall vars union är intervallet $[\frac{\pi}{2}, \infty[$, bildar således termerna i en alternerande serie som skulle kunna vara konvergent och här faktiskt är det. Att denna serie är konvergent ger sedan att $\int_{\frac{\pi}{2}}^\infty f(x) dx$ är konvergent och därmed att $\int_1^\infty f(x) dx$ är konvergent. Vi visar nu hur denna skiss kan genomföras. För ett godtyckligt heltal $n \geq 1$ har vi att

$$\int_{\frac{\pi}{2}}^{\frac{\pi}{2}+n\pi} f(x) dx = \sum_{k=1}^n \int_{\frac{\pi}{2}+(k-1)\pi}^{\frac{\pi}{2}+k\pi} f(x) dx = \sum_{k=1}^n \int_0^\pi f\left(x + \frac{\pi}{2} + (k-1)\pi\right) dx$$

och eftersom

$$\begin{aligned} \cos\left(x + \frac{\pi}{2} + (k-1)\pi\right) &= \cos\left(\frac{\pi}{2} + (k-1)\pi\right) \cos x - \sin\left(\frac{\pi}{2} + (k-1)\pi\right) \sin x = \\ &= -\sin\left(\frac{\pi}{2} + (k-1)\pi\right) \sin x = -(-1)^{k-1} \sin x = (-1)^k \sin x \end{aligned}$$

och alltså

$$\begin{aligned} f\left(x + \frac{\pi}{2} + (k-1)\pi\right) &= \frac{\sin\left(\cos\left(x + \frac{\pi}{2} + (k-1)\pi\right)\right)}{x + \frac{\pi}{2} + (k-1)\pi} = \\ &= \frac{\sin\left((-1)^k \sin x\right)}{x + \frac{\pi}{2} + (k-1)\pi} = (-1)^k \frac{\sin(\sin x)}{x + \frac{\pi}{2} + (k-1)\pi} \end{aligned}$$

får vi att

$$\int_{\frac{\pi}{2}}^{\frac{\pi}{2}+n\pi} f(x) dx = \sum_{k=1}^n (-1)^k \int_0^\pi \frac{\sin(\sin x)}{x + \frac{\pi}{2} + (k-1)\pi} dx.$$

Sätt

$$a_k = \int_0^\pi \frac{\sin(\sin x)}{x + \frac{\pi}{2} + (k-1)\pi} dx \quad \text{för } k = 1, 2, \dots$$

Då gäller alltså att

$$(1) \quad \int_{\frac{\pi}{2}}^{\frac{\pi}{2}+n\pi} f(x) dx = \sum_{k=1}^n (-1)^k a_k.$$

Eftersom $\sin(\sin x) > 0$ för alla $x \in]0, \pi[$ är $a_k > 0$ för $k = 1, 2, \dots$. För talen a_k har vi vidare att

$$\begin{aligned} a_k &= \int_0^\pi \frac{\sin(\sin x)}{x + \frac{\pi}{2} + (k-1)\pi} dx > \int_0^\pi \frac{\sin(\sin x)}{\frac{\pi}{2} + k\pi} dx > \\ &> \int_0^\pi \frac{\sin(\sin x)}{x + \frac{\pi}{2} + k\pi} dx = a_{k+1} \quad \text{för } k = 1, 2, \dots, \end{aligned}$$

och att

$$\begin{aligned} 0 < a_k &= \int_0^\pi \frac{\sin(\sin x)}{x + \frac{\pi}{2} + (k-1)\pi} dx < \int_0^\pi \frac{\sin(\sin x)}{\frac{\pi}{2} + (k-1)\pi} dx = \\ &= \left(\int_0^\pi \sin(\sin x) dx \right) \frac{1}{\frac{\pi}{2} + (k-1)\pi} \rightarrow 0 \quad \text{då } k \rightarrow \infty \end{aligned}$$

och alltså att $a_k \rightarrow 0$ då $k \rightarrow \infty$. Serien $\sum_{k=1}^\infty (-1)^k a_k$ är således en konvergent serie enligt Leibniz konvergenzkriterium för alternerande serier. Låt s vara denna konvergenta series summa. Talet s är då ett ändligt tal och det gäller att $\sum_{k=1}^n (-1)^k a_k \rightarrow s$ då $n \rightarrow \infty$. Med (1) ovan visar det att också

$$(2) \quad \int_{\frac{\pi}{2}}^{\frac{\pi}{2} + n\pi} f(x) dx \rightarrow s \quad \text{då } n \rightarrow \infty$$

Låt nu T vara ett godtyckligt tal $> \frac{3\pi}{2}$ och låt n_T vara det största heltalet sådant att $\frac{\pi}{2} + n_T\pi \leq T$. Då är $n_T \geq 1$ och det gäller att $T - \pi < \frac{\pi}{2} + n_T\pi \leq T$ och att

$$(3) \quad n_T \rightarrow \infty \quad \text{då } T \rightarrow \infty.$$

Vi har också att

$$(4) \quad \int_1^T f(x) dx = \int_1^{\frac{\pi}{2}} f(x) dx + \int_{\frac{\pi}{2}}^{\frac{\pi}{2} + n_T\pi} f(x) dx + \int_{\frac{\pi}{2} + n_T\pi}^T f(x) dx.$$

Vidare har vi att

$$\begin{aligned} (5) \quad \left| \int_{\frac{\pi}{2} + n_T\pi}^T f(x) dx \right| &\leq \int_{\frac{\pi}{2} + n_T\pi}^T |f(x)| dx \leq \int_{T-\pi}^T |f(x)| dx = \int_{T-\pi}^T \frac{|\sin(\cos x)|}{x} dx \leq \\ &\leq \int_{T-\pi}^T \frac{1}{x} dx < \int_{T-\pi}^T \frac{1}{T-\pi} dx = \frac{\pi}{T-\pi} \rightarrow 0 \quad \text{då } T \rightarrow \infty \end{aligned}$$

Vid det andra olikhetstecknet i (5) har vi använt att $T - \pi < \frac{\pi}{2} + n_T\pi \leq T$ gäller. Av (2), (3), (4) och (5) följer att

$$\int_1^T f(x) dx \rightarrow \int_1^{\frac{\pi}{2}} f(x) dx + s \quad (\text{ett ändligt tal}) \quad \text{då } T \rightarrow \infty$$

Den generaliserade integralen $\int_1^\infty f(x) dx$ här är således konvergent.

b) Vi antar

$$y = \sum_{k=0}^\infty a_k x^k,$$

och eftersom potensserier kan deriveras termvis ger derivering att

$$y' = \sum_{k=0}^\infty k a_k x^{k-1}, \quad y'' = \sum_{k=0}^\infty k(k-1) a_k x^{k-2} \quad \text{och} \quad y''' = \sum_{k=0}^\infty k(k-1)(k-2) a_k x^{k-3}.$$

Insättning i den givna differentialekvationen ger sedan att

$$(6) \quad \sum_{k=0}^\infty k(k-1)(k-2) a_k x^{k-3} + 4x^2 \sum_{k=0}^\infty k a_k x^{k-1} + 12x \sum_{k=0}^\infty a_k x^k = 0$$

Men

$$\begin{aligned} 4x^2 \sum_{k=0}^{\infty} k a_k x^{k-1} + 12x \sum_{k=0}^{\infty} a_k x^k &= \sum_{k=0}^{\infty} 4k a_k x^{k+1} + \sum_{k=0}^{\infty} 12a_k x^{k+1} = \\ &= \sum_{k=0}^{\infty} (4k a_k + 12a_k) x^{k+1} = \sum_{k=0}^{\infty} 4(k+3) a_k x^{k+1} \end{aligned}$$

och

$$\begin{aligned} \sum_{k=0}^{\infty} k(k-1)(k-2) a_k x^{k-3} &= \sum_{k=3}^{\infty} k(k-1)(k-2) a_k x^{k-3} = \\ &= \underbrace{\sum_{k=3}^{\infty} k(k-1)(k-2) a_k x^{k-3}}_{\text{Sätt } \ell = k-4} = \underbrace{\sum_{\ell=-1}^{\infty} (\ell+4)(\ell+3)(\ell+2) a_{\ell+4} x^{\ell+1}}_{\text{Byt } \ell \text{ mot } k} = \\ &= \sum_{k=-1}^{\infty} (k+4)(k+3)(k+2) a_{k+4} x^{k+1} = 6a_3 + \sum_{k=0}^{\infty} (k+4)(k+3)(k+2) a_{k+4} x^{k+1}. \end{aligned}$$

Sambandet (6) kan därför skrivas

$$6a_3 + \sum_{k=0}^{\infty} (k+4)(k+3)(k+2) a_{k+4} x^{k+1} + \sum_{k=0}^{\infty} 4(k+3) a_k x^{k+1} = 0$$

eller ekvivalent

$$6a_3 + \sum_{k=0}^{\infty} ((k+4)(k+3)(k+2) a_{k+4} + 4(k+3) a_k) x^{k+1} = 0.$$

Vi får således att

$$6a_3 = 0 \quad \text{och} \quad (k+4)(k+3)(k+2) a_{k+4} + 4(k+3) a_k = 0 \quad \text{för } k = 0, 1, \dots$$

och alltså att

$$a_3 = 0 \quad \text{och} \quad a_{k+4} = -\frac{4}{(k+4)(k+2)} a_k \quad \text{för } k = 0, 1, \dots$$

Av

$$\begin{aligned} y &= \sum_{k=0}^{\infty} a_k x^k = a_0 + a_1 x + \dots, \quad y' = \sum_{k=0}^{\infty} k a_k x^{k-1} = a_1 + 2a_2 x + \dots \quad \text{och} \\ y'' &= \sum_{k=0}^{\infty} k(k-1) a_k x^{k-2} = 2a_2 + 6a_3 x + \dots, \end{aligned}$$

samt $y(0) = 0$, $y'(0) = 0$ och $y''(0) = 2$, får vi vidare att $a_0 = 0$, $a_1 = 0$ och $a_2 = 1$. Sammanfattningsvis gäller för koefficienterna $a_0, a_1, \dots$ således att

$$(7) \quad a_{k+4} = -\frac{4}{(k+4)(k+2)} a_k, \quad k = 0, 1, \dots$$

samt

$$a_2 = 1 \quad \text{och} \quad a_0 = a_1 = a_3 = 0.$$

Av $a_0 = 0$, $a_1 = 0$ och $a_3 = 0$ samt (7) följer att

$$a_0 = a_4 = a_8 = \dots = 0, \quad a_1 = a_5 = a_9 = \dots = 0 \quad \text{och} \quad a_3 = a_7 = a_{11} = \dots = 0$$

dvs att

$$a_{4k} = a_{4k+1} = a_{4k+3} = 0 \quad \text{för } k = 0, 1, \dots$$

Av $a_2 = 1$ och (7) följer att

$$\begin{aligned} a_6 &= -\frac{4}{6 \cdot 4} a_0 = -\frac{1}{3 \cdot 2} a_0 = -\frac{1}{1 \cdot 2 \cdot 3}, \\ a_{10} &= -\frac{4}{10 \cdot 8} a_4 = -\frac{1}{5 \cdot 4} a_4 = (-1)^2 \frac{1}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5}, \\ a_{14} &= -\frac{4}{14 \cdot 12} a_8 = -\frac{1}{7 \cdot 6} a_8 = (-1)^3 \frac{1}{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 \cdot 6 \cdot 7}, \\ &\vdots, \end{aligned}$$

dvs att

$$a_{4k+2} = (-1)^k \frac{1}{(2k+1)!} \quad \text{för } k = 1, 2, \dots$$

Notera här också att formeln för a_{4k+2} även stämmer för $k = 0$. Den sökta potensserielösningen är alltså

$$(8) \quad y = \sum_{k=0}^{\infty} (-1)^k \frac{1}{(2k+1)!} x^{4k+2}.$$

Potensseriens konvergensradie bestämmer vi med hjälp av d'Alemberts kvotkriterium. Sätt

$$b_k = (-1)^k \frac{1}{(2k+1)!} x^{4k+2}$$

Då gäller för $x \neq 0$ att

$$\begin{aligned} \frac{|b_{k+1}|}{|b_k|} &= \frac{1}{(2(k+1)+1)!} |x|^{4(k+1)+2} \cdot (2k+1)! \cdot \frac{1}{|x|^{4k+2}} = \\ &= \frac{1}{(2k+2)(2k+3)} |x|^4 \rightarrow 0 \quad \text{då } k \rightarrow \infty, \end{aligned}$$

och enligt d'Alemberts kvotkriterium gäller således för $x \neq 0$ att den erhållna potensserielösningen (8) är absolutkonvergent för alla x . Potensserielösningen är alltså absolutkonvergent för alla x , och följaktligen är potensserielösningens konvergensradie ∞ (och den erhållna potensserielösningen är lösning till den givna differentialekvationen på hela räta linjen. Vi noterar sedan slutligen att eftersom

$$\sin u = \sum_{k=0}^{\infty} (-1)^k \frac{1}{(2k+1)!} u^{2k+1}$$

så är den erhållna lösningen $y(x) = \sin(x^2)$.

2. Vi beräknar kurvintegralen genom att använda Stokes sats. Kurvan γ är inte en sluten kurva. För att kunna använda Stokes sats måste vi därför först på lämpligt sätt komplettera γ till en sluten kurva. Vi gör på följande sätt. Skärningspunkterna mellan kurvan γ och planet $x = 0$ är de (x, y, z) för vilka $x = 0$, $z = \sqrt{x^4 + y^4}$ och $3x^2 + 4y^2 = 4$, dvs punkterna $(0, -1, 1)$ och $(0, 1, 1)$. Låt γ_1 vara skärningskurvan mellan funktionsytan $z = \sqrt{x^4 + y^4}$ och planet $x = 0$ från punkten $(0, -1, 1)$ till punkten $(0, 1, 1)$, dvs parabeln $z = y^2$, $x = 0$ från punkten $(0, -1, 1)$ till punkten $(0, 1, 1)$. Låt också Y vara den del av funktionsytan $z = \sqrt{x^4 + y^4}$ där $3x^2 + 4y^2 = 4$, $x \geq 0$. Kurvan $\gamma \cup (-\gamma_1)$ är då en sluten kurva vars projektion på xy -planet har positiv omloppsriktning, och $\gamma \cup (-\gamma_1)$ är randkurvan till ytan Y . En parametrisering av ytan Y är $x = u$, $y = v$, $z = \sqrt{u^4 + v^4}$, $3u^2 + 4v^2 \leq 4$, $u \geq 0$. Med $\mathbf{r}(u, v) = (u, v, \sqrt{u^4 + v^4})$ får vi att

$$\mathbf{r}'_1(u, v) = \left(1, 0, \frac{2u^3}{u^4 + v^4}\right), \quad \mathbf{r}'_2(u, v) = \left(0, 1, \frac{2v^3}{u^4 + v^4}\right) \quad \text{och}$$

$$\mathbf{r}'_1(u, v) \times \mathbf{r}'_2(u, v) = \left(-\frac{2u^3}{u^4 + v^4}, -\frac{2v^3}{u^4 + v^4}, 1 \right),$$

och vi noterar att ytnormalen $\mathbf{r}'_1(u, v) \times \mathbf{r}'_2(u, v)$ till Y pekar uppåt i den införda parametreringen. Låt vidare $\mathbf{N}$ vara den uppåtriktade enhetsnormalen till Y . Med dessa beteckningar har vi att

$$\begin{aligned} (9) \quad & \int_{\gamma} (-y^3 + z^2) dx + (x^3 y^3 + x^2 + 3z^2) dy + (10z^4 + 2xz + 6yz) dz \\ & - \int_{\gamma_1} (-y^3 + z^2) dx + (x^3 y^3 + x^2 + 3z^2) dy + (10z^4 + 2xz + 6yz) dz = \\ & = \int_{\gamma \cup (-\gamma_1)} (-y^3 + z^2) dx + (x^3 y^3 + x^2 + 3z^2) dy + (10z^4 + 2xz + 6yz) dz = \end{aligned}$$

(Enligt Stokes sats.)

$$\begin{aligned} & = \iint_Y (\nabla \times (-y^3 + z^2, x^3 y^3 + x^2 + 3z^2, 10z^4 + 2xz + 6yz)) \cdot \mathbf{N} dS = \\ & = \iint_Y (0, 0, 3x^2 y^3 + 2x + 3y^2) \cdot \mathbf{N} dS = \end{aligned}$$

(Enligt den införda parametreringen av Y .)

$$\begin{aligned} & = + \iint_{3u^2 + 4v^2 \leq 4, u \geq 0} (0, 0, 3u^2 v^3 + 2u + 3v^2) \cdot \left(-\frac{2u^3}{u^4 + v^4}, -\frac{2v^3}{u^4 + v^4}, 1 \right) dudv = \\ & = \iint_{3u^2 + 4v^2 \leq 4, u \geq 0} (3u^2 v^3 + 2u + 3v^2) dudv = \end{aligned}$$

(Eftersom $3u^2 v^3$ är udda i v och området $3u^2 + 4v^2 \leq 4$, $u \geq 0$ är symmetriskt kring $v = 0$.)

$$= \iint_{3u^2 + 4v^2 \leq 4, u \geq 0} (2u + 3v^2) dudv =$$

(Gör substitutionen $s = \frac{\sqrt{3}}{2}u$, $t = v \iff u = \frac{2}{\sqrt{3}}s$, $v = t$, substitutionens funktionaldeterminant $\frac{d(u,v)}{d(s,t)} = \frac{2}{\sqrt{3}}$, och $3u^2 + 4v^2 \leq 4$, $u \geq 0$ övergår i $s^2 + t^2 \leq 1$, $s \geq 0$.)

$$\begin{aligned} & = \iint_{s^2 + t^2 \leq 1, s \geq 0} \left(\frac{4}{\sqrt{3}}s + 3t^2 \right) \left| \frac{2}{\sqrt{3}} \right| dsdt = \\ & = \frac{8}{3} \iint_{s^2 + t^2 \leq 1, s \geq 0} s dsdt + 2\sqrt{3} \iint_{s^2 + t^2 \leq 1, s \geq 0} t^2 dsdt = \end{aligned}$$

(Eftersom t^2 är jämn i s och området $s^2 + t^2 \leq 1$ är symmetriskt kring $s = 0$.)

$$\begin{aligned} & = \frac{8}{3} \iint_{s^2 + t^2 \leq 1, s \geq 0} s dsdt + \frac{1}{2} \cdot 2\sqrt{3} \iint_{s^2 + t^2 \leq 1} t^2 dsdt = \\ & = \frac{8}{3} \iint_{s^2 + t^2 \leq 1, s \geq 0} s dsdt + \sqrt{3} \iint_{s^2 + t^2 \leq 1} t^2 dsdt = \end{aligned}$$

(Eftersom området $s^2 + t^2 \leq 1$ är symmetriskt i s och t .)

$$\begin{aligned}
&= \frac{1}{3} \iint_{s^2+t^2 \leq 1, s \geq 0} s \, ds dt + \sqrt{3} \iint_{s^2+t^2 \leq 1} \frac{1}{2} (s^2 + t^2) \, ds dt = \\
&= \frac{1}{3} \iint_{s^2+t^2 \leq 1, s \geq 0} s \, ds dt + \frac{\sqrt{3}}{2} \iint_{s^2+t^2 \leq 1} (s^2 + t^2) \, ds dt = \\
&\quad (\text{Inför polära koordinater } s = r \cos \theta, t = r \sin \theta.) \\
&= \frac{1}{3} \iint_{\substack{0 \leq r \leq 1 \\ -\frac{\pi}{2} \leq \theta < \frac{\pi}{2}}} (r \cos \theta) r \, dr \, d\theta + \frac{\sqrt{3}}{2} \iint_{\substack{0 \leq r \leq 1 \\ 0 \leq \theta < 2\pi}} r^2 r \, dr \, d\theta = \\
&= \frac{1}{3} \int_0^1 r^2 \, dr \int_{-\frac{\pi}{2}}^{\frac{\pi}{2}} \cos \theta \, d\theta + \sqrt{3} \pi \int_0^1 r^3 \, dr = \\
&= \frac{1}{3} \left[\frac{1}{3} r^3 \right]_0^1 \left[\sin \theta \right]_{-\frac{\pi}{2}}^{\frac{\pi}{2}} + \sqrt{3} \pi \left[\frac{1}{4} r^4 \right]_0^1 = \frac{2}{9} + \frac{\sqrt{3} \pi}{4}.
\end{aligned}$$

En parametrisering av γ_1 är $x = 0, y = t, z = t^2, -1 \leq t \leq 1$, och den ger att

$$\begin{aligned}
(10) \quad &\int_{\gamma_1} (-y^3 + z^2) \, dx + (x^3 y^3 + x^2 + 3z^2) \, dy + (10z^4 + 2xz + 6yz) \, dz = \\
&= \int_{-1}^1 (0 + 3t^4 \cdot 1 + (10t^8 + 6t^3) \cdot 2t) \, dt = \int_{-1}^1 (20t^9 + 15t^4) \, dt = \\
&\quad (\text{Eftersom } 20t^9 \text{ är udda i } t \text{ och } 15t^4 \text{ är jämn i } t \text{ och intervallet} \\
&\quad \quad \quad -1 \leq t \leq 1 \text{ är symmetriskt kring } t = 0.) \\
&= \int_{-1}^1 15t^4 \, dt = 2 \int_0^1 15t^4 \, dt = \int_0^1 30t^4 \, dt = \left[6t^5 \right]_0^1 = 6
\end{aligned}$$

Av (11) och (12) följer att

$$\int_{\gamma} (-y^3 + z^2) \, dx + (x^3 y^3 + x^2 + 3z^2) \, dy + (10z^4 + 2xz + 6yz) \, dz = 6 + \frac{2}{9} + \frac{\sqrt{3} \pi}{4} = \frac{56}{9} + \frac{\sqrt{3} \pi}{4}.$$

3. Låt Γ_1 vara skärningskurvan mellan planet $z = 1 + x$ och konytan $z = \sqrt{2x^2 + 2y^2}$ och låt Γ_2 vara skärningskurvan mellan planet $z = 1 - x$ och konytan $z = \sqrt{2x^2 + 2y^2}$. Insättning av $z = 1 + x$ i $z = \sqrt{2x^2 + 2y^2}$ ger $1 + x = \sqrt{2x^2 + 2y^2}$ varav fås $(1 + x)^2 = 2x^2 + 2y^2 \iff 1 + 2x + x^2 = 2x^2 + 2y^2 \iff (x - 1)^2 + 2y^2 = 2$, och insättning av $z = 1 - x$ i $z = \sqrt{2x^2 + 2y^2}$ ger $1 - x = \sqrt{2x^2 + 2y^2}$ varav fås $(1 - x)^2 = 2x^2 + 2y^2 \iff 1 - 2x + x^2 = 2x^2 + 2y^2 \iff (x + 1)^2 + 2y^2 = 2$. Således består kurvan Γ_1 av alla punkter (x, y, z) sådana att $z = 1 + x$ och $(x - 1)^2 + 2y^2 = 2$, och kurvan Γ_2 av alla punkter (x, y, z) sådana att $z = 1 - x$ och $(x + 1)^2 + 2y^2 = 2$. Projektionen av Γ_1 på xy -planet är kurvan $(x - 1)^2 + 2y^2 = 2$ i xy -planet, och projektionen av Γ_2 på xy -planet är kurvan $(x + 1)^2 + 2y^2 = 2$ i xy -planet. Skärningslinjen mellan planen $z = 1 + x$ och $z = 1 - x$ ligger i planet $x = 0$. Låt E_1 vara området $(x - 1)^2 + 2y^2 = 2, x \geq 0$ i xy -planet, och låt E_2 vara området $(x + 1)^2 + 2y^2 = 2, x \geq 0$ i xy -planet. Begränsningsytan till området D består då av (rita figur) följande tre delar: den del av planet $z = 1 + x$ där $(x, y) \in E_1$, den del av planet $z = 1 - x$ där $(x, y) \in E_2$ samt den del av konytan $z = \sqrt{2x^2 + 2y^2}$ där $(x, y) \in E_1 \setminus E_2$. Kalla dessa delar för respektive Y_1, Y_2 och Y_3 . Arean av en funktionsyta $z = f(x, y), (x, y) \in E$ är $\iint_E \sqrt{1 + (f'_1(x, y))^2 + (f'_2(x, y))^2} \, dx dy$. Om $f(x, y) = 1 + x$ är $1 + (f'_1(x, y))^2 + (f'_2(x, y))^2 = 1 + 1 + 0 = 2$, om $f(x, y) = 1 - x$ är $1 + (f'_1(x, y))^2 + (f'_2(x, y))^2 = 1 + 1 + 0 = 2$ och om $f(x, y) = \sqrt{2x^2 + 2y^2}$ är

$$1 + (f'_1(x, y))^2 + (f'_2(x, y))^2 = 1 + \left(\frac{2x}{\sqrt{2x^2 + 2y^2}} \right)^2 + \left(\frac{2y}{\sqrt{2x^2 + 2y^2}} \right)^2 = 1 + \frac{4x^2 + 4y^2}{2x^2 + 2y^2} = 3.$$

Vi får därför $\text{area}(Y_1) = \iint_{E_1} \sqrt{2} \, dx dy = \sqrt{2} \text{area}(E_1)$, $\text{area}(Y_2) = \iint_{E_2} \sqrt{2} \, dx dy = \sqrt{2} \text{area}(E_2)$ samt $\text{area}(Y_3) = \iint_{E_1 \setminus E_2} \sqrt{3} \, dx dy = \sqrt{3} \text{area}(E_1 \setminus E_2) = \sqrt{3} (\text{area}(E_1) - \text{area}(E_2))$. Vid det sista likhetstecknet här har vi använt att $E_2 \subseteq E_1$. Låt A vara arean av begränsningsytan till D . Då gäller således att

$$(11) \quad A = \text{area}(Y_1) + \text{area}(Y_2) + \text{area}(Y_3) = \sqrt{2} \text{area}(E_1) + \sqrt{2} \text{area}(E_2) + \sqrt{3} (\text{area}(E_1) - \text{area}(E_2)) = \\ = \sqrt{2} (\text{area}(E_1) + \text{area}(E_2)) + \sqrt{3} (\text{area}(E_1) - \text{area}(E_2)).$$

Vi slutför nu beräkningen av A genom att beräkna arean av E_1 och arean av E_2 . Vi har att

$$(12) \quad \text{area}(E_1) = \iint_{E_1} dx dy = \iint_{(x-1)^2 + 2y^2 = 2, x \geq 0} dx dy =$$

(Gör substitutionen $u = x - 1$, $v = \sqrt{2}y \iff x = u + 1$, $v = \frac{1}{\sqrt{2}}$, substitutionens funktionaldeterminant $\frac{d(x,y)}{d(u,v)} = \frac{1}{\sqrt{2}}$, och $(x-1)^2 + 2y^2 = 2$, $x \geq 0$ övergår i $u^2 + v^2 \leq 2$, $u \geq -1$.)

$$= \iint_{u^2 + v^2 \leq 2, u \geq -1} \left| \frac{1}{\sqrt{2}} \right| du dv = \frac{1}{\sqrt{2}} \text{area}(u^2 + v^2 \leq 2, u \geq -1) =$$

(Eftersom området $u^2 + v^2 \leq 2$, $u \geq -1$ består av (rita figur) en cirkelsektor med radie $\sqrt{2}$ och öppningsvinkel $3\pi/2$ samt en halv kvadrat med sidlängd $\sqrt{2}$.)

$$= \frac{1}{\sqrt{2}} \left(\frac{3\pi/2}{2\pi} \pi (\sqrt{2})^2 + \frac{1}{2} (\sqrt{2})^2 \right) = \frac{1}{\sqrt{2}} \left(\frac{3}{2} \pi + 1 \right),$$

och att

$$(13) \quad \text{area}(E_2) = \iint_{E_2} dx dy = \iint_{(x+1)^2 + 2y^2 = 2, x \geq 0} dx dy =$$

(Gör substitutionen $u = x + 1$, $v = \sqrt{2}y \iff x = u - 1$, $v = \frac{1}{\sqrt{2}}$, substitutionens funktionaldeterminant $\frac{d(x,y)}{d(u,v)} = \frac{1}{\sqrt{2}}$, och $(x+1)^2 + 2y^2 = 2$, $x \geq 0$ övergår i $u^2 + v^2 \leq 2$, $u \geq 1$.)

$$= \iint_{u^2 + v^2 \leq 2, u \geq 1} \left| \frac{1}{\sqrt{2}} \right| du dv = \frac{1}{\sqrt{2}} \text{area}(u^2 + v^2 \leq 2, u \geq 1) =$$

(På grund av symmetri.)

$$= \frac{1}{\sqrt{2}} \text{area}(u^2 + v^2 \leq 2, u \leq -1) = \frac{1}{\sqrt{2}} (\text{area}(u^2 + v^2 \leq 2) - \text{area}(u^2 + v^2 \leq 2, u \geq -1)) = \\ = \frac{1}{\sqrt{2}} (\pi (\sqrt{2})^2 - \text{area}(u^2 + v^2 \leq 2, u \geq -1)) = \frac{1}{\sqrt{2}} (2\pi - \text{area}(u^2 + v^2 \leq 2, u \geq -1)) =$$

(Enligt beräkningen av $\text{area}(u^2 + v^2 \leq 2, u \geq -1)$ i (12).)

$$= \frac{1}{\sqrt{2}} \left(2\pi - \left(\frac{3}{2} \pi + 1 \right) \right) = \frac{1}{\sqrt{2}} \left(\frac{1}{2} \pi - 1 \right).$$

Insättning av (12) och (13) i (11) ger att begränsningsytan till D har area

$$A = 2\pi + \sqrt{\frac{3}{2}} (\pi + 2) = \pi \left(2 + \frac{\sqrt{6}}{2} \right) + \sqrt{6}.$$

4. Vi använder divergenssatsen för att beräkna den givna ytintegralen. Eftersom Y inte är en sluten yta måste vi då först på lämpligt sätt komplettera Y till en sluten yta. Låt Y_1 vara den del av planet $z = 2 + y$ där $z \geq \sqrt{2x^2 + 2y^2 + 1}$. Ytan $Y \cup Y_1$ är då en sluten yta. Låt D vara den mängd som ytan $Y \cup Y_1$ omsluter. Låt vidare $\mathbf{N}_1$ vara den utåtriktade enhetsnormalen till Y_1 , där utåtriktad är i förhållande till mängden D . Enligt divergenssatsen gäller då att

$$(14) \quad \iint_Y \mathbf{F} \cdot \mathbf{N} dS + \iint_{Y_1} \mathbf{F} \cdot \mathbf{N}_1 dS = \iiint_D \nabla \cdot \mathbf{F} dx dy dz.$$

Insättning av $z = 2 + y$ i $z = \sqrt{2x^2 + 2y^2 + 1}$ ger att $2 + y = \sqrt{2x^2 + 2y^2 + 1}$ varav följer att $(2 + y)^2 = 2x^2 + 2y^2 + 1 \iff 2x^2 + (y - 2)^2 = 7$. Ytan Y_1 är alltså den del av planet $z = 2 + y$ där $2x^2 + (y - 2)^2 \leq 7$. En parametrisering av ytan Y_1 är $x = u$, $y = v$, $z = 2 + v$, där $2u^2 + (v - 2)^2 \leq 7$. Med $\mathbf{r}(u, v) = (u, v, 2 + v)$ har vi att

$$\mathbf{r}'_1(u, v) = (1, 0, 0), \quad \mathbf{r}'_2(u, v) = (0, 1, 1) \quad \text{och} \quad \mathbf{r}'_1(u, v) \times \mathbf{r}'_2(u, v) = (0, -1, 1),$$

och vi noterar att ytnormalen $\mathbf{r}'_1(u, v) \times \mathbf{r}'_2(u, v)$ till Y_1 pekar uppåt i den införda parametriseringen. Vi får att

$$(15) \quad \iint_{Y_1} \mathbf{F} \cdot \mathbf{N}_1 dS = \iint_{Y_1} (x, y^2, z^3) \cdot \mathbf{N} dS =$$

(Enligt den införda parametriseringen av Y_2 .)

$$= + \iint_{2u^2 + (v-2)^2 \leq 7} (u, v^2, (2+v)^3) \cdot (0, -1, 1) dudv =$$

$$= \iint_{2u^2 + (v-2)^2 \leq 7} (-v^2 + (2+v)^3) dudv =$$

(Gör substitutionen $s = \sqrt{2}u$, $t = v - 2 \iff u = \frac{1}{\sqrt{2}}s$, $v = t + 2$, substitutionens funktionaldeterminant $\frac{d(u,v)}{d(s,t)} = \frac{1}{\sqrt{2}}$, och $2u^2 + (v - 2)^2 \leq 7$ övergår i $s^2 + t^2 \leq 7$.)

$$= \iint_{s^2 + t^2 \leq 7} (-(t+2)^2 + (t+4)^3) \left| \frac{1}{\sqrt{2}} \right| ds dt = \frac{1}{\sqrt{2}} \iint_{s^2 + t^2 \leq 7} (t^3 + 11t^2 + 44t + 60) ds dt =$$

(Eftersom $t^3 + 44t$ är udda i t och området $s^2 + t^2 \leq 7$ är symmetriskt kring $t = 0$.)

$$= \frac{1}{\sqrt{2}} \iint_{s^2 + t^2 \leq 7} (11t^2 + 60) ds dt =$$

(Eftersom området $s^2 + t^2 \leq 7$ är symmetriskt i s och t .)

$$= \frac{1}{\sqrt{2}} \iint_{s^2 + t^2 \leq 7} \left(11 \cdot \frac{1}{2}(s^2 + t^2) + 60 \right) ds dt = \frac{1}{\sqrt{2}} \iint_{s^2 + t^2 \leq 7} \left(\frac{11}{2}(s^2 + t^2) + 60 \right) ds dt =$$

(Inför polära koordinater $s = r \cos \theta$, $t = r \sin \theta$.)

$$= \frac{1}{\sqrt{2}} \iint_{\substack{0 \leq r \leq \sqrt{7} \\ 0 \leq \theta < 2\pi}} \left(\frac{11}{2} r^2 + 60 \right) r dr d\theta = \sqrt{2} \pi \int_0^{\sqrt{7}} \left(\frac{11}{2} r^3 + 60r \right) dr =$$

$$= \sqrt{2} \pi \left[\frac{11}{8} r^4 + 30r^2 \right]_0^{\sqrt{7}} = \frac{2219\sqrt{2}\pi}{8}.$$

Vidare är $\nabla \cdot \mathbf{F} = 1 + 2y + 3z^2$ och D är mängden $z \geq \sqrt{2x^2 + 2y^2 + 1}$, $z \leq 2 + y$, och vi får att

$$(16) \quad \iiint_D \nabla \cdot \mathbf{F} dx dy dz = \iiint_D (1 + 2y + 3z^2) dx dy dz =$$

(Gör substitutionen $u = x$, $v = y$, $w = z - y \iff x = u$, $y = v$, $z = v + w$, substitutionens funktionaldeterminant $\frac{d(x,y,z)}{d(u,v,w)} = 1$. Villkoret $z \leq 2 + y$ övergår då i $w \leq 2$. Ytan $z = \sqrt{2x^2 + 2y^2 + 1}$ är den ena manteln till den tvåmantlade hyperboloiden $2x^2 + 2y^2 = z^2 - 1$. (Den andra manteln är $z = -\sqrt{2x^2 + 2y^2 + 1}$.) Insättning av $x = u$, $y = v$, $z = v + w$ i $2x^2 + 2y^2 = z^2 - 1$ ger att $2u^2 + 2v^2 = (v + w)^2 - 1 \iff 2u^2 + (v - w)^2 = 2w^2 - 1$. Av $2u^2 + (v - w)^2 = 2w^2 - 1$ följer vidare att $2w^2 - 1 \geq 0$, dvs att $w \geq \frac{1}{\sqrt{2}}$ eller att $w \leq -\frac{1}{\sqrt{2}}$. I de nya koordinaterna är således den tvåmantlade hyperboloidens båda mantlar ytan $2u^2 + (v - w)^2 = 2w^2 - 1$, $w \geq \frac{1}{\sqrt{2}}$ samt ytan $2u^2 + (v - w)^2 = 2w^2 - 1$, $w \leq -\frac{1}{\sqrt{2}}$. Men $z = \sqrt{2x^2 + 2y^2 + 1}$ medför att $z \geq \sqrt{y^2} = |y|$ varav fås att $w = z - y \geq |y| - y \geq 0$. Vi har alltså här att $z = \sqrt{2x^2 + 2y^2 + 1} \iff 2u^2 + (v - w)^2 = 2w^2 - 1$, $w \geq \frac{1}{\sqrt{2}}$. Eftersom D är mängden $z \geq \sqrt{2x^2 + 2y^2 + 1}$, $z - y \leq 2$ får vi med vår substitution här att $(x, y, z) \in D$ övergår i $(u, v, w) \in \Omega$ där Ω är mängden $2u^2 + (v - w)^2 \leq 2w^2 - 1$, $\frac{1}{\sqrt{2}} \leq w \leq 2$.)

$$\begin{aligned} &= \iiint_{\Omega} (1 + 2v + 3(v + w)^2) |1| \, dudvdw = \iiint_{\Omega} (1 + 2v + 3(v + w)^2) \, dudvdw = \\ &= \int_{\frac{1}{\sqrt{2}}}^2 \left(\iint_{2u^2 + (v-w)^2 \leq 2w^2 - 1} (1 + 2v + 3(v + w)^2) \, dudv \right) dw. \end{aligned}$$

För dubbelintegralen ovan har vi att

$$(17) \quad \iint_{2u^2 + (v-w)^2 \leq 2w^2 - 1} (1 + 2v + 3(v + w)^2) \, dudv =$$

(Gör substitutionen $s = \sqrt{2}u$, $t = v - w \iff u = \frac{1}{\sqrt{2}}s$, $v = t + w$, substitutionens funktionaldeterminant $\frac{d(u,v)}{d(s,t)} = \frac{1}{\sqrt{2}}$, och $2u^2 + (v - w)^2 \leq 2w^2 - 1$ övergår i $s^2 + t^2 \leq 2w^2 - 1$.)

$$\begin{aligned} &= \iint_{s^2 + t^2 \leq 2w^2 - 1} (1 + 2(t + w) + 3(t + 2w)^2) \frac{1}{\sqrt{2}} \, dsdt = \\ &= \iint_{s^2 + t^2 \leq 2w^2 - 1} (3t^2 + (12w + 2)t + 1 + 2w + 12w^2) \, dsdt = \end{aligned}$$

(Eftersom $(12w + 2)t$ är udda i t och området $s^2 + t^2 \leq 2w^2 - 1$ är symmetriskt kring $t = 0$.)

$$= \iint_{s^2 + t^2 \leq 2w^2 - 1} (3t^2 + 1 + 2w + 12w^2) \, dsdt =$$

(Eftersom området $s^2 + t^2 \leq 2w^2 - 1$ är symmetriskt i s och t .)

$$\begin{aligned} &= \iint_{s^2 + t^2 \leq 2w^2 - 1} \left(3 \cdot \frac{1}{2}(s^2 + t^2) + 1 + 2w + 12w^2 \right) \, dsdt = \\ &= \iint_{s^2 + t^2 \leq 2w^2 - 1} \left(\frac{3}{2}(s^2 + t^2) + 1 + 2w + 12w^2 \right) \, dsdt = \end{aligned}$$

(Inför polära koordinater $s = r \cos \theta$, $t = r \sin \theta$.)

$$\begin{aligned} &= \iint_{\substack{0 \leq r \leq \sqrt{2w^2 - 1} \\ 0 \leq \theta < 2\pi}} \left(\frac{3}{2}r^2 + 1 + 2w + 12w^2 \right) r \, dr \, d\theta = 2\pi \int_0^{\sqrt{2w^2 - 1}} \left(\frac{3}{2}r^3 + (1 + 2w + 12w^2)r \right) \, dr = \\ &= 2\pi \left[\frac{3}{8}r^4 + \frac{1}{2}(1 + 2w + 12w^2)r^2 \right]_0^{\sqrt{2w^2 - 1}} = 2\pi \left(\frac{1}{8}(2w^2 - 1)^2 + \frac{1}{2}(1 + 2w + 12w^2)(2w^2 - 1) \right) = \\ &= \pi \left(25w^4 + 4w^3 - 11w^2 - 2w - \frac{3}{4} \right). \end{aligned}$$

Insättning av (17) i (16) ger att

$$(18) \quad \iiint_D \nabla \cdot \mathbf{F} \, dx dy dz = \pi \int_{\frac{1}{\sqrt{2}}}^2 \left(25w^4 + 4w^3 - 11w^2 - 2w - \frac{3}{4} \right) dw = \\ = \pi \left[5w^5 + w^4 - \frac{11}{3}w^3 - w^2 - \frac{3}{4}w \right]_{\frac{1}{\sqrt{2}}}^2 = \frac{1697\pi}{12} + \frac{2\sqrt{2}\pi}{3}.$$

Av (14), (15) och (18) får vi att

$$\iint_Y \mathbf{F} \cdot \mathbf{N} \, dS = \frac{1697\pi}{12} + \frac{2\sqrt{2}\pi}{3} - \frac{2219\sqrt{2}\pi}{8} = \frac{1697\pi}{12} - \frac{6641\sqrt{2}\pi}{24}.$$

5. Sätt $\mathbf{F} = (-4x^2y + xyz + z^2 + y, 4xy^2 - x^2z - x + z, 2xz)$, så att den givna kurvintegralen är $\int_\gamma \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r}$. Eftersom $\mathbf{R}^3$ är en öppen, bågvis och enkelt sammanhängande mängd är $\int_\gamma \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r}$ oberoende av vägen för kurvor γ i $\mathbf{R}^3$ precis om $\nabla \times \mathbf{F} = \mathbf{0}$ i hela $\mathbf{R}^3$. (I en öppen bågvis men ej enkelt sammanhängande mängd är $\nabla \times \mathbf{F} = \mathbf{0}$ i mängden ett nödvändigt men ej tillräckligt villkor för kurvintegralens oberoende av vägen.) Beräkning ger att

$$\nabla \times \mathbf{F} = (D_1, D_2, D_3) \times (-4x^2y + xyz + z^2 + y, 4xy^2 - x^2z - x + z, 2xz) = \\ = (x^2 - 1, xy, 4x^2 + 8xy - 3xz - 2) \neq (0, 0, 0),$$

och alltså är kurvintegralen $\int_\gamma \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r}$ inte oberoende av vägen för kurvor γ i $\mathbf{R}^3$.

Vi visar nu att kurvintegralen $\int_\gamma \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r}$ är oberoende av vägen för kurvor γ på cylinderytan $x^2 + y^2 = 1$ genom att visa att $\int_\gamma \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r} = 0$ för varje enkel sluten kurva γ på cylinderytan. Vi gör det genom att använda Stokes sats. Gradienten av $x^2 + y^2$, dvs vektorn $2(x, y, 0)$, är en normalvektor till cylinderytan $x^2 + y^2 = 1$ i en punkt (x, y, z) på cylinderytan. Denna normalvektor är utåtriktad och har längd 2 i varje punkt (x, y, z) på cylinderytan $x^2 + y^2 = 1$. Den utåtriktade enhetsnormalvektorn till cylinderytan $x^2 + y^2 = 1$ i en punkt (x, y, z) på cylinderytan är alltså $\mathbf{N} = (x, y, 0)$. För denna utåtriktade enhetsnormalvektor får vi att

$$(19) \quad (\nabla \times \mathbf{F}) \cdot \mathbf{N} = (x^2 - 1, xy, 4x^2 + 8xy - 3xz - 2) \cdot (x, y, 0) = \\ = x^3 - x + xy^2 = x(x^2 + y^2 - 1) = 0 \quad \text{i varje punkt } (x, y, z) \text{ på cylinderytan } x^2 + y^2 = 1.$$

Låt nu γ vara en enkel sluten kurva på cylinderytan $x^2 + y^2 = 1$. Vi får två fall.

Fall 1. Kurvan γ omsluter inte cylinderaxeln (z -axeln). Låt Y vara den del av cylinderytan som γ omsluter. Då är

$$\pm \int_\gamma \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r} = \iint_Y (\nabla \times \mathbf{F}) \cdot \mathbf{N} \, dS = 0$$

enligt Stokes sats och (19). Plus- respektive minustecknet gäller om γ har positiv respektive negativ orientering i förhållande till Y och $\mathbf{N}$. Således är $\int_\gamma \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r} = 0$ i detta fall.

Fall 2. Kurvan γ omsluter cylinderaxeln (z -axeln). Låt Γ vara cirkeln $x^2 + y^2 = 1$ med riktning moturs i xy -planet. För godtyckligt reellt tal a låt vidare Γ_a vara cirkeln $x^2 + y^2 = 1$, $z = a$ med riktning sådan att projektionen av Γ_a på xy -planet har riktning moturs. Då är kurvan Γ_a en kurva på cylinderytan $x^2 + y^2 = 1$, kurvan Γ_a omsluter cylinderaxeln och det gäller att

$$(20) \quad \int_{\Gamma_a} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r} = \int_{\Gamma_a} (-4x^2y + xyz + z^2 + y) dx + (4xy^2 - x^2z - x + z) dy + 2xz dz = \\ = \int_\Gamma (-4x^2y + xya + a^2 + y) dx + (4xy^2 - x^2a - x + a) dy =$$

(Enligt Greens formel.)

$$\begin{aligned}
 &= \iint_{x^2+y^2 \leq 1} (4y^2 - 2xa - 1 - (-4x^2 + xa + 1)) \, dx dy = \\
 &= \iint_{x^2+y^2 \leq 1} (4(x^2 + y^2) - 3xa - 2) \, dx dy =
 \end{aligned}$$

(Eftersom $3xa$ är udda i x och området $x^2 + y^2 \leq 1$ är symmetriskt kring $x = 0$.)

$$= \iint_{x^2+y^2 \leq 1} (4(x^2 + y^2) - 2) \, dx dy =$$

(Inför polära koordinater $x = r \cos \theta$, $y = r \sin \theta$.)

$$= \int_0^{2\pi} \int_0^1 (4r^2 - 2) r \, dr \, d\theta = 2\pi \int_0^1 (4r^3 - 2r) \, dr = 2\pi \left[r^4 - r^2 \right]_0^1 = 0$$

för godtyckligt reellt tal a . Låt nu talet a vara sådant att kurvan Γ_a helt ligger nedanför kurvan γ på cylinderytan (om a är tillräckligt stort och negativt gäller det säkert), och låt Y vara den del av cylinderytan $x^2 + y^2 = 1$ som ligger mellan de båda kurvorna γ och Γ_a . Då gäller att

$$(21) \quad \pm \int_{\gamma} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r} + \int_{\Gamma_a} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r} = \iint_Y (\nabla \times \mathbf{F}) \cdot \mathbf{N} \, dS$$

enligt Stokes sats. Plus- respektive minustecknet gäller om γ har positiv respektive negativ orientering i förhållande till Y och $\mathbf{N}$. Tillsammans visar (19), (20) och (21) att $\int_{\gamma} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r} = 0$ även i detta fall.

Av fall 1 och fall 2 följer att $\int_{\gamma} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r} = 0$ för varje enkel sluten kurva γ på cylinderytan, och således att kurvintegralen $\int_{\gamma} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r}$ är oberoende av vägen för kurvor γ på cylinderytan $x^2 + y^2 = 1$.

Vi beräknar nu värdet av kurvintegralen $\int_{\gamma} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r}$ då γ är en kurva på cylinderytan $x^2 + y^2 = 1$ från punkten $(1, 0, 0)$ på cylinderytan till en punkt (a, b, c) på cylinderytan. Låt $I(a, b, c)$ beteckna detta värde. Vi beräknar $I(a, b, c)$ genom att beräkna värdet av kurvintegralen $\int_{\gamma} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r}$ för någon lämplig väg γ på cylinderytan från punkten $(1, 0, 0)$ på cylinderytan till punkten (a, b, c) på cylinderytan. Vilken sådan kurva γ vi väljer spelar ingen roll eftersom $\int_{\gamma} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r}$ enligt första delen av uppgiften har samma värde för varje sådan kurva γ . Eftersom punkten (a, b, c) är en punkt på cylinderytan $x^2 + y^2 = 1$ och alltså $a^2 + b^2 = 1$ är $a = \cos t_0$ och $b = \sin t_0$ för något tal $t_0 \in [0, 2\pi[$. Låt γ_1 vara cirkelbågen $x = \cos t$, $y = \sin t$, $z = 0$, $0 \leq t \leq t_0$, och låt γ_2 vara räta linjen $x = a$, $y = b$, $z = t$, $t \in [0, t_0]$ från punkten $(a, b, 0)$ till punkten (a, b, c) . Då är $\gamma_1 \cup \gamma_2$ en kurva på cylinderytan $x^2 + y^2 = 1$ från punkten $(1, 0, 0)$ på cylinderytan till punkten (a, b, c) på cylinderytan, och med hjälp av denna kurva får vi att

$$\begin{aligned}
 I(a, b, c) &= \int_{\gamma_1 \cup \gamma_2} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r} = \int_{\gamma_1} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r} + \int_{\gamma_2} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r} = \\
 &= \int_{\gamma_1} (-4x^2y + xyz + z^2 + y) \, dx + (4xy^2 - x^2z - x + z) \, dy + 2xz \, dz \\
 &\quad + \int_{\gamma_2} (-4x^2y + xyz + z^2 + y) \, dx + (4xy^2 - x^2z - x + z) \, dy + 2xz \, dz = \\
 &= \int_0^{t_0} ((-4 \cos^2 t \sin t + \sin t)(-\sin t) + (4 \cos t \sin^2 t - \cos t) \cos t) \, dt + \int_0^c 2at \, dt = \\
 &= \int_0^{t_0} ((8 \cos^2 t \sin^2 t - (\cos^2 t + \sin^2 t)) \, dt + ac^2 =
 \end{aligned}$$

(Använd att $8 \cos^2 t \sin^2 t - (\cos^2 t + \sin^2 t) = 2(2 \cos t \sin t)^2 - 1 = 2 \sin^2 2t - 1 = -\cos 4t$.)

$$= \int_0^{t_0} (-\cos 4t) dt + ac^2 = \left[-\frac{1}{4} \sin 4t \right]_0^{t_0} + ac^2 = -\frac{1}{4} \sin 4t_0 + ac^2 =$$

(Använd att $\sin 4t = 2 \cos 2t \sin 2t = 2(\cos^2 t - \sin^2 t)2 \cos t \sin t = 4 \cos^3 t \sin t - 4 \cos t \sin^3 t$.)

$$= -\cos^3 t_0 \sin t_0 + \cos t_0 \sin^3 t_0 + ac^2 = -a^3 b + ab^3 + ac^2.$$

6. Se kurslitteraturen.

7. Se kurslitteraturen.